

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris Theologi Architectura Christiana

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

Ar. 2. Architectus, Propheta, Ecclesisastes, Catechista, Iinquis loquens,
Doctor fidelium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

ARCHITECTVS CHRISTIANVS. 9

cabulum architectonicum, *Ædificabitur*, *διχοδομηθήσεται*,
 necessariò in malam partem accipitur, cùm significet,
 ad scelus provocari istud cernentem, & quodam-
 modo falsa opinione imbui, quod fas sit Christianis
 liberè vesci ijs, quæ falsis Dijs immolantur.

ARTICVLVS II.

ARCHITECTVS

*Propheta, Ecclesiastes, Catechista, Linguis loquens,
 Doctor fidelium.*

QVI prophetat, inquit Paulus Apostolus, I. Corinth.
XIV. 4. hominibus loquitur ad *ÆDIFICATIONEM*, id
 est, quæ auditores promoueat in cognitione & studio
 pietatis: & *exhortationem*, & *consolationem*. *Qui loquitur*
linguâ, semetipsum *ÆDIFICAT*; hoc est, sibi prodest. *Qui*
autem prophetat, Ecclesiam DEI *ÆDIFICAT*, id est, fi-
 delium multitudini singularem eximiamque; adfert
 vtilitatem. *Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem*
prophetare. Nam maior est, qui prophetat, quàm qui loquitur
linguis, nisi fortè interpretetur, vt Ecclesia *Ædificationem*
accipiat, id est, inde capiat emolumentum in fide, & mo-
rum honestate, seu disciplinâ religionis Christianæ.
 Hisce verbis varios designat Paulus Apostolus Archi-
 tectos Christianos. Et primus inter eos nominatur, qui
 prophetat: is enim hominibus loquitur ad *ædificationem*.
 Non intelligitur autem Prophetæ nomine is, qui futura
 prædicat, vel abdita, occultaque patefacit, vt commu-
 niter accipi solet istud vocabulum; sed qui docet, ac
 Diuina mysteria explicat; qualis est Doctor Theologiae
 in cathedrâ, Ecclesiastes in suggestu, Catechista in a-
 gro, vel foro. Hi enim, ex obseruatione Diuorum Am-
 brosiij & Anselmi, Apostoli mentem explicantium,

analogiam retinent Prophetarum. Siquidem vt Propheta, futura, quæ ignorantur, prædicit: ita Magister mysteriorum Euangelicorum, quæ auditoribus suis ignota erant, in lucem profert, vt dicere possit illud Ecclesiastici cap. xxiv. 46. *Doctrinam quasi prophetiam effundam, & relinquam illam querentibus Sapientiam.* Illo-
 rum autem quilibet loquitur hominibus ad ædificationem; siue, vt est in Græco, *καλῆς οἰκοδομῆς*, loquitur ædificationem. Deus bone! quàm est ille peritus & sapiens Architectus, qui quidquid loquitur, est **ÆDIFICATIO**? Nimirum, nihil loquitur, quod non spectet conducaturque ad *ædificationem*, id est, doctrinam sacram, & morum informationem. Et quoniam Doctoris Christiani doctrina ad praxim & mores in concionibus & catecheticis instructionibus referenda est, adiungit *Adhortationem*, & denique *Consolationem*. Siquidem Adhortatio animum addit ad arduam virtutis viam capeffendam: Consolatio spem inijcit, & animos, vt loquitur S. Ambrosius, firmat, ac prouocat, ad expectanda meliora.

Hæc si faciat Euangelicus Doctor, omnes Architecti Christiani partes egregiè explebit. Nam & docebit, quæ ad bene beateque viuendum valent: quod est fidei fundamentum ponere, & præceptis moralibus, tanquam lapidibus, parietes erigere: tum verò accommodata adhortatione, suauique consolatione, ne auditores rerum difficultate perterriti, diffidant, & proficiendi animum abijciant, tectum imponet.

ALTER, quem Architecti titulo decorat Apostolus, est *Qui linguâ loquitur*: ille scilicet, qui dono linguarum præditus cum sit, ita peregrinâ linguâ loquitur, vt intelligat ipse quæ dicit, alijs tamen interpretari aut exponere non possit: is enim sibi quodammodo Architectus est: nam seipsum ædificat: loquitur enim ea, quæ ad Dei

glo-

gloriam, & propriam vtilitatem pertinent. Hoc antea quoque dixerat Apostolus: *Qui loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed DEO.* Siquidem ita cum DEO sermonem habet, ut & illum laudet, & ipse inde proficiat in doctrinâ & virtute; melior euadens & doctior. Et inferiùs linguarum dono vtentem alloquens, dicit: *Tu quidem benè gratias agis sed alter non ÆDIFICATVR:* hoc est, ignarus idiomatis peregrini, non percipit vtilitatem.

At verò, Propheta, cuius munus superiùs indicauimus, qui prophetat, siue Scripturam sacram interpretando & explicando, siue rudes instruendo, siue quoslibet exhortando, monendo, consolando, ÆDIFICAT ECCLESIAM, nempe, vniuersum populum, qui probè intelligit, quæ Ecclesiastes loquitur. Ob quam causam hoc prophetandi officium Apostolus ceteris anteponebat.

Sed bene monet, Apostoli sensum penetrans, eius interpres Benedictus Iustinianus, non esse aut sui, aut proximorum Architectos, diuini Verbi præcones illos, qui abstrusa quædam coram mulierculis, & imperita multitudine detonare solent, qui ne ipsi quidem, qui loquuntur, satis intelligunt, tantum abest, vt commodè, & ad tenuiorum captum accommodatè explicare queant, cum tamen, omnis eorum oratio ad Ecclesiæ ÆDIFICATIONEM referenda esset.

ADDIT autem Apostolus: *Si quis linguâ loquitur, interpretetur suum sermonem:* nimirum, vt sic totius Ecclesiæ fiat Architectus: nam ita Ecclesia Ædificationem accipiet. Contra quàm faciunt, inquit laudatus antea Auctor, qui in popularibus, multa Latinè, nonnulla etiâ Græce, & si DEO placet, etiam Hebraicè, atque Syriacè, absque interpretatione (nam nec ipsi intelligunt) inculcant: quæ nihil habent præter inanem ostentationem. Sapienter

S. Am-

S. Ambrosius in 1. ad Corin, 14. *Si vti que ad Ædificandam Ecclesiam convenitis, ea debent dici, quæ intelligant audientes. Nam quid prodest, vt quis linguâ loquatur, quàm solus scit, & qui audit nihil proficiat. Ideo tacere debet in Ecclesia, vt ij loquantur, qui profunt audientibus.* Præclarè S. Augustinus libro de bono perseuerantiæ cap, 16. scribit, facile esse, immò & vtile vt taceatur aliquando verum aliquod propter incapaces. Ita est, & prævit exemplo Dominus, qui testatus legitur Joannis xvi. *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò.* Sequutus est Apostolus scribens Corinthis 1. Corinth. III. 1. *Non potui vobis loqui quasi Spiritualibus, sed quasi carnalibus: quasi parvulis in Christo lac vobis potum dedi: nondum enim poteratis, sed nec adhuc quidem potestis.* Subdit Augustinus, quod notet Concionator, si velit officio fungi Architecti: Causas verum tacendi multas esse, non postremam autem istam: ne peiores faciamus eos, qui non intelligunt, dum volumus eos, qui intelligunt facere doctiores; qui nobis aliquid tacentibus doctiores quidem non fiunt, sed nec peiores fiunt. Nam peiores faciendo semper destruimus: doctiores faciendo non semper ædificamus. Est autem Architecti Christiani in concionibus semper spectare Ædificationem.

ARTICVLVS III.

ARCHITECTVS

Deus, Apostolus, Vir Apostolicus.

DEI sumus, inquit Doctor Gentium, *Adiutores. DEI Ædificatio estis* 1. Corin. 3.9. Quibus verbis innuit, **DEVM** esse Architectum primarium, cui operas locent aliqui, vt minus primarij, Architecti tamen & ipsi: nempe Apostoli, & verbi Diuini Ministri alij Viri A-
post-